

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 237.117 van 24 januari 2017
in de zaak A. 220.596/IX-8950**

In zake: Wannes DE BOECK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de VZW VRIJ KATHOLIEK ONDERWIJS OPWIJK

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 27 oktober 2016, strekt tot de nietigverklaring en de schorsing van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van de vzw Vrij Katholiek Onderwijs Opwijk van 30 augustus 2016, waarbij het door de delibererende klassenraad van 4 Latijn aan Wannes De Boeck toegekende oriënteringsattest B wordt bevestigd.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een administratief dossier ingediend.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een verslag opgesteld over het beroep tot nietigverklaring, met toepassing van artikel 93, eerste lid, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 ‘tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State’ en over de vordering tot schorsing, met toepassing van artikel 12 van het koninklijk besluit van

5 december 1991 ‘tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State’.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 januari 2017.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Carmine Moonen, die *loco* advocaat Christophe Vangeel verschijnt voor de verzoekende partij, is gehoord.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker is tijdens het schooljaar 2015-2016 leerling in het tweede leerjaar van de tweede graad ‘Latijn’ (ASO) in de school ‘Bovenbouw’ van de vzw Vrij Katholiek Onderwijs Opwijk.

3.2. Op het einde van het schooljaar behaalt verzoeker een gewogen jaartotaal van 58,2%, met jaartekorten voor wiskunde (39,1%) en chemie (46,3%). De delibererende klassenraad beslist om hem een oriënteringsattest B toe te kennen met clausulering voor ASO, op grond van de volgende motivering:

“Wannes heeft het leerjaar met vrucht beëindigd en wordt toegelaten tot het volgende leerjaar behalve in:

Algemeen Secundair Onderwijs

Als gevolg van een vaktekort (ondanks remediëring) voor wiskunde en

chemie en zwakke resultaten voor Frans, fysica, godsdienst, informatica en Latijn, een laag algemeen percentage en zwakke examenresultaten, achten wij je slaagkansen voor alle aso-richtingen te klein.”

3.3. Nadat overleg niet tot een nieuwe bijeenkomst van de over verzoeker delibererende klassenraad leidt, dient verzoeker met een 6 juli 2016 gedateerd schrijven bezwaar in bij het schoolbestuur.

3.4. Op 30 augustus 2016 beslist de beroepscommissie “de evaluatiebeslissing van de delibererende klassenraad te bevestigen”.

IV. Toepassing kortedebattenprocedure

Uiteenzetting van het enige middel

4. Het enige middel is genomen uit de schending van, onder meer, “de motiveringsplicht” en het “zorgvuldigheidsbeginsel”.

5. Verzoeker argumenteert dat hij slechts twee tekorten op jaarbasis heeft behaald – voor wiskunde en voor chemie – terwijl hij een clausulering krijgt die elke studierichting in het ASO uitsluit. Op geen enkele manier, zo voert verzoeker aan, maakt de bestreden beslissing duidelijk hoe deze twee tekorten het B-attest of de “ongenuanceerde clausulering” verantwoorden. Hij merkt daarbij op dat de vakken waarop er zich “een minimaal tekort” voordeed “geen richtingbepalende vakken” zijn en dat er een positieve evolutie en tal van positieve elementen voorlagen die in het verzoekschrift bij de beroepscommissie uitgebreid aan bod kwamen, maar dat in de bestreden beslissing op deze grieven geen antwoord wordt gegeven. In de bestreden beslissing worden, zo stelt verzoeker, geen overtuigende elementen aangehaald die aantonen dat slagen in het volgende leerjaar van de door verzoeker geambieerde richting Latijn-moderne talen onmogelijk zal zijn. De beroepscommissie verwijst enkel naar niet behaalde leerplandoelstellingen zonder duidelijk te maken welk verband deze hebben met de door verzoeker geambieerde richting of de andere uitgesloten richtingen en doet dit bovendien op een onbe-

grijpelijke en selectieve wijze. In dat verband formuleert verzoeker de volgende opmerkingen:

- Voor het vak wiskunde wordt in de bestreden beslissing een tabel voor ‘reële functies’ aangehaald “waaruit zou moeten blijken dat verzoeker slechts 10 van de 13 leerplandoelstellingen heeft gehaald” (lees: waaruit moet blijken dat verzoeker 10 van de leerplandoelstellingen niet of onvoldoende heeft behaald). Verzoeker merkt op dat het “een raadsel” is op welke manier deze tabel een antwoord biedt op de vraag waarom een gehele ASO-clausulering wordt gegeven en dat het eveneens gissen blijft op welke manier deze tabel een antwoord biedt op de opmerkingen van de ouders dat sterke wiskundige richtingen in het TSO niet worden uitgesloten en dat het aantal uren wiskunde in de gekozen richting daalt. Deze tabel biedt ook op geen enkele manier een antwoord op de bemerkingen die de ouders hebben geformuleerd en die verband houden met de e-mails van de leerkracht wiskunde waaruit blijkt dat verzoeker het nodige inzicht vertoont en de juiste attitude aan de dag legt en voorts is deze tabel “zeer selectief” aangezien ‘reële functies’ slechts een zeer beperkt deel vormen van de veronderstelde kennis wiskunde in het leerplan voor de derde graad van de richting ‘Latijn-moderne talen’.
- Voor het vak chemie wordt in de bestreden beslissing weliswaar erkend dat het vak niet meer apart voorkomt in de opleiding ‘Latijn-moderne talen’, maar daar worden vervolgens geen gevolgtrekkingen aan gekoppeld. Er wordt slechts gerefereerd aan enkele niet behaalde leerplandoelstellingen zonder dat er een prospectief element aan wordt gekoppeld en aldus blijft het onduidelijk welke relevantie deze hebben in functie van het attest.
- Voor Latijn wordt louter gesteld dat verzoeker zware inspanningen zal moeten leveren. Verzoeker merkt op dat dit geen doorslaggevend element is om een B-attest toe te kennen en dat bovendien uit niets blijkt dat hij die inspanningen niet zou willen of kunnen opbrengen.
- Voor het overige worden in de bestreden beslissing alleen niet-behaalde leerplandoelstellingen van vakken waarvoor hij een slaagcijfer kan voorleggen aangehaald en verzoeker merkt op dat de relevantie daarvan ten aanzien van de clausulering hem volkomen ontgaat. Hij wijst erop dat een slaagcijfer betekent dat de leerplandoelstellingen in voldoende mate zijn behaald. Deze vaststelling is, zo

stelt hij, des te relevanter nu het richtingspecifieke vakken betreft voor de richting waarin hij zijn schoolloopbaan wil voortzetten.

- In de bestreden beslissing wordt ten slotte gesteld dat minder verregaande maatregelen niet adequaat zouden zijn en er wordt verwezen naar vermeende remediëring die niet het verhoopte effect zou hebben gehad. Verzoeker merkt op dat dit evenwel expliciet werd tegengesproken in het administratief beroep en dat de remediëring wel effect heeft gehad. Hij acht dit argument dan ook onbegrijpelijk en niet gesteund op het dossier.

Verzoeker besluit dat de verwerende partij hem een zeer ruime clausulering oplegt zonder dit te motiveren. Aangezien de tekorten betrekking hebben op wiskundige en wetenschappelijke vakken blijft het hem onduidelijk waarom hij geclausuleerd wordt voor talengerichte richtingen maar wel zou kunnen overschakelen naar sterk wiskundige TSO richtingen. De beroepscommissie toont niet aan waarom hij het volgende leerjaar niet zou kunnen slagen in een talenrichting. Een dergelijk prospectief onderzoek ontbreekt volledig.

Beoordeling

6. Verzoeker heeft een oriënteringsattest B gekregen.

7.1. Een dergelijk B-attest betekent luidens artikel 39 van het besluit van de Vlaamse regering van 19 juli 2002 ‘betreffende de organisatie van het voltijds secundair onderwijs’ (hierna: organisatiebesluit) dat de leerling voor het betrokken leerjaar geslaagd is of, meer precies, “dat de leerling het leerjaar met vrucht beëindigd heeft in de betrokken school en derhalve tot het volgend leerjaar mag worden toegelaten, behalve in bepaalde onderwijsvormen en/of onderverdelingen”. Artikel 38, 1°, van het organisatiebesluit preciseert dat een leerling “met vrucht” het tweede leerjaar van de tweede graad beëindigt “indien hij in voldoende mate de doelstellingen die in het leerplan zijn opgenomen heeft bereikt en aldus bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het volgend leerjaar”.

Die definitie van een B-attest doet aannemen dat de motivering van een dergelijk attest de redenen kenbaar moet maken waarom de leerling die het leerjaar met vrucht heeft beëindigd en die bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in een volgend leerjaar, in de ogen van de beroepscommissie toch de toegang tot welbepaalde richtingen moet worden ontzegd. Het aanvechten van het B-attest binnen het raam van de administratieve beroepsprocedure verplicht met andere woorden de beroepscommissie ertoe om in de veruitwendigde motieven de clausulering in het B-attest zorgvuldig te verantwoorden.

7.2. Het toekennen van een B-attest vereist van de beroepscommissie een ‘prospectief’ – dit wil zeggen: een vooruitziend en de toekomst verkennend – onderzoek. De leerling is immers geslaagd, hij heeft de leerplandoelstellingen alles bij elkaar “in voldoende mate” bereikt en hij wordt geacht zijn studies te kunnen voortzetten. Toch oordeelt de beroepscommissie dat de betrokken leerling in het volgende schooljaar bepaalde studierichtingen niet aankan. Met dit oordeel substitueert de beroepscommissie zich als het ware aan de delibererende klassenraad van het volgende schooljaar, tot wiens autonomie het immers behoort om over het al dan niet slagen voor dat schooljaar te oordelen. De clausulering beperkt ook de principiële vrijheid van de leerling – of van zijn ouders – van studiekeuze.

Een beroepscommissie kan op basis van zwakke studieresultaten aan de leerling een onderbouwd advies geven om hem een richting te ontraden, of zelfs een formele waarschuwing, of zij kan vakantietaken opleggen, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid laten bij de leerling die, het weze herhaald, geslaagd is verklaard. De beroepscommissie die een B-attest toekent evenwel, verkiest in de plaats van die leerling de studiekeuze gedeeltelijk te bepalen.

Zo een inschatting van de toekomstige studies van een leerling is geen nattevingerwerk. Een beroepscommissie moet haar ‘prospectieve’ beslissing om een B-attest uit te reiken des te meer steunen op de concrete en objectieve gegevens van het individuele dossier van de betrokken leerling. Een beroepscommissie die haar noodzakelijk ook deels subjectieve vooruitblik over het gebrek

aan redelijke slaagkansen van een leerling in een volgend jaar niet kan relateren aan de beschikbare objectieve gegevens van het dossier – in het bijzonder de bagage waarover de leerling thans beschikt – zou de grenzen van haar discretionaire bevoegdheid overschrijden.

8. Terwijl de objectieve gegevens van het leerlingendossier, in voorkomend geval aangevuld middels de eigen onderzoeksmogelijkheden waarover de commissie beschikt, de materiële grondslag moeten vormen waarop de beroepscommissie haar overtuiging steunt – namelijk dat de betrokken leerling geen redelijke slaagkansen heeft in welbepaalde richtingen – dient de commissie die overtuiging ook uitdrukkelijk te motiveren.

Daarbij komt nog, aangezien de leerling gebruik maakt van de door de decreetgever verleende verhaalmogelijkheid en hij aldus een samenkomst van de beroepscommissie uitlokt, dat de formelemotiveringsplicht ten volle betekenis krijgt omdat de beroepscommissie kennis moet nemen van de grieven van de leerling, ze moet beoordelen en ze moet beantwoorden.

Daarmee is niet gezegd dat de beroepscommissie noodzakelijk op elke grief apart moet antwoorden. Wel is vereist dat de formele motivering er blijk van geeft dat de bezwaren van de leerling daadwerkelijk in overweging zijn genomen en in de nieuwe beoordeling zijn betrokken, dat de leerling begrijpt waarom die argumenten de beroepscommissie niet konden overtuigen en dat ten minste een uitdrukkelijke repliek volgt op de vragen die voor de leerling blijkens zijn beroepschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze terecht zijn gesteld, mogelijk tot een voor de leerling gunstiger resultaat leiden. Maar wat de commissie zeker niet mag doen, is de argumenten zonder meer terzijde laten.

9. Een beroepscommissie die meent goede redenen te hebben om aan de leerling een B-attest toe te kennen én daarbij een lineaire, algemene clausulering voor een gehele onderwijsvorm – ASO – op te leggen, moet in staat zijn met grote omzichtigheid, omstandig en precies, aan de hand van eindtermen en

leerplannen gerelateerd aan de concreet behaalde (deel)resultaten, uiteen te zetten waarom de behaalde – voldoende – resultaten toch de kansen van de leerling determineren voor het verwerven van de volgend jaar vereiste kennis en kunde voor die vakken in de geclausuleerde onderwijsvorm of de door de leerling geambieerde maar geclausuleerde studierichting.

10. Toegepast op de thans bestreden beslissing, leert wat voorafgaat het volgende.

11. De beroepscommissie stelt vast dat verzoeker het B-attest als zodanig niet betwist, maar wel “de algemene clausulering voor ASO” en specificeert daarbij dat het verzoeker er vooral om te doen is deze clausulering gewijzigd te zien in “clausulering voor wiskundige en wetenschappelijke richtingen”. De beroepscommissie onderzoekt “[d]erhalve” “of de leerling de leerplandoelstellingen voor een ASO-richting met drie uur wiskunde heeft gehaald”. Vervolgens gaat de beroepscommissie in op de leerplandoelstellingen die verzoeker volgens haar niet heeft behaald voor de vakken wiskunde, chemie, Latijn, en Frans.

12.1. Wat wiskunde betreft, kan bezwaarlijk worden betwist dat verzoeker de leerplandoelstellingen niet in voldoende mate heeft bereikt. Hij behaalde immers een jaartekort van 39,1%.

12.2. Anderzijds, op de vraag in welke mate dit verzoeker hypothekeert in een volgend leerjaar, in het bijzonder in de door verzoeker geambieerde studierichting, antwoordt de beroepscommissie alleen door te stellen dat “[u]it de door de klassenraad meegedeelde tabel [...] blijkt dat de leerplandoelen, nodig voor een richting drie uur wiskunde in ASO, [...] 10 maal niet of onvoldoende worden gehaald op een totaal van 13”, waarna een tabel wordt weergegeven met als opschrift ‘Reële functies’, met als bijkomende onderverdeling ‘1. Functies van de tweede graad in één veranderlijke’.

Verzoeker merkt daarbij in zijn verzoekschrift op dat het voor hem “een raadsel” is op welke manier deze tabel een antwoord biedt op de vraag waarom er een gehele ASO-clausulering wordt gegeven en op welke manier deze tabel een antwoord biedt op zijn opmerking dat sterke wiskundige richtingen in het TSO niet worden uitgesloten en dat het aantal uren wiskunde in de gekozen richting daalt. Hij voegt daar tevens aan toe dat ‘reële functies’ slechts een zeer beperkt deel vormen van de veronderstelde kennis wiskunde in het leerplan voor de derde graad van de richting ‘Latijn-moderne talen’.

Hoewel die opmerkingen niet van iedere redelijkheid ontdaan zijn, komt daarop van de zijde van de verwerende partij geen enkel antwoord, niet in de bestreden beslissing en evenmin middels een nota in de schorsingsprocedure, daargelaten nog of de Raad van State rekening mag houden met motieven die niet in de bestreden beslissing maar slechts voor het eerst in een nota zouden vermeld staan.

12.3. In die mate is het middel gegrond.

13.1. Wat het vak chemie betreft, wordt in de bestreden beslissing erop gewezen dat dit “in de richting Latijn – moderne talen, de door de leerling gewenste richting, niet meer als apart vak [wordt] gegeven”, maar dat “[d]esalniettemin [...] de leerplandoelstellingen van het tweede leerjaar van de tweede graad [dienen] te worden gehaald”. Er wordt nog aangehaald: “Kan anorganische en organische stoffen niet van elkaar onderscheiden”.

13.2. Wat de beroepscommissie precies bedoelt met de opmerking dat “de leerplandoelstellingen van het tweede leerjaar van de tweede graad [dienen] te worden gehaald”, is niet duidelijk. Wil zij daarmee aangeven dat het behalen van die leerplandoelstellingen vereist is om een A-attest te verkrijgen, dan is dat voor de voorliggende zaak volstrekt irrelevant, omdat verzoeker geen A-attest nastreeft, maar genoegen neemt met een B-attest met een weliswaar beperktere clausulering. Anderzijds geeft zij zelf ook aan dat het niet-bereiken van de leerplandoelstellin-

gen voor dat vak niet bepalend is om te kunnen slagen: verzoeker heeft immers een B-attest toegekend gekregen, wat hem tot een geslaagde leerling maakt. Waarom het niet-behalen van de leerplandoelstellingen voor chemie wél bepalend is voor de clausulering voor het volledige ASO, inclusief de door verzoeker geambieerde studierichting ‘Latijn – moderne talen’, laat de beroepscommissie dan weer volstrekt onbesproken.

13.3. Ook in die mate is het middel gegrond.

14.1. Over het vak Latijn wordt in de bestreden beslissing gesteld dat “de leerplandoelen op 13 onderdelen op een totaal van 40 onderdelen onvoldoende worden gehaald” en dat “[d]it zwakke resultaat [aangeeft] dat de verworven basiskennis te beperkt is waardoor de leerling bijzonder zware inspanningen zal dienen op te brengen om het vereiste niveau te bereiken”.

14.2. Verzoeker behaalt voor Latijn een jaarcijfer van 56,4%.

Dat resultaat moet worden geacht een representatief beeld te geven van de kennis, de competenties en vaardigheden en, voor zover opgenomen in het leerplan, de attitudes van de leerling. Aangenomen wordt dat een jaarcijfer – waar dit als instrument wordt gehanteerd om een uitspraak te doen over het leerproces van de leerling – in beginsel een geldige en betrouwbare weergave is van het relatieve belang dat moet worden gegeven aan dagelijks werk en aan de verwerking van grotere gehelen tijdens de examenperiode en aan de verschillende onderdelen van de leerstof die voor het desbetreffende vak in de loop van het jaar aan bod is gekomen en dat het om die reden ook een oriënterende functie heeft en betekenisvol is om later studiesucces te voorspellen.

Nog daargelaten of de beroepscommissie dit resultaat terecht als ‘zwak’ omschrijft, is 56,4% wel een slaagcijfer. Daaruit volgt, ook weer in principe, dat de leerling die een voldoende jaarresultaat behaalt, voor dat vak de leer-

plandoelstellingen op voldoende wijze heeft bereikt. Om die reden overigens, wordt hij ook geslaagd verklaard.

Zo de beroepscommissie overtuigd is dat dit voldoende resultaat toch de kansen van verzoeker in het volgende leerjaar in de geclausuleerde studierichtingen of de geclausuleerde onderwijsvorm determineert, dan moet zij met méér over de brug komen dan alleen de vermelding dat het een ‘zwak’ resultaat is, nogmaals daargelaten of dat predicaat terecht is of niet.

De bestreden beslissing gaat er dan wel vanuit dat het verzoeker “bijzonder zware inspanningen” zal kosten om het vak Latijn in het volgende leerjaar tot een goed einde te brengen, er wordt alleszins niet aangetoond dat het redelijkerwijze niet haalbaar zou zijn voor verzoeker. Dat klemmt des te meer, nu de beroepscommissie er op geen enkel ogenblik toe komt de geleverde prestaties van het voorbije schooljaar – in het bijzonder de gebreken die zij daarbij meent te hebben kunnen vaststellen in de kennis en kunde van verzoeker – te relateren aan het volgende leerjaar.

Een uiteenzetting die beperkt blijft tot hetgeen hiervóór werd aangehaald, is niet de omstandige, precieze en met grote omzichtigheid tot stand gekomen motivering die van een beroepscommissie mag worden verwacht wanneer zij een B-attest toekent ondanks slaagcijfers.

14.3. Ook in die mate is het middel gegrond.

15.1. Ook wat het vak Frans betreft, beperkt de beroepscommissie zich ertoe de niet in voldoende mate behaalde leerplandoelstellingen op te lijsten.

15.2. Ook voor Frans behaalde verzoeker een slaagcijfer (57,5%), zodat hij geacht moet worden voor dit vak de leerplandoelstellingen in voldoende mate te hebben bereikt.

Andermaal maakt de beroepscommissie geen enkele link tussen de niet-behaalde leerplandoelstellingen en het volgende leerjaar.

15.3. Ook in die mate is het middel gegrond.

C. Besluit

16. Het enige middel is in de aangegeven mate gegrond. Het auditorsaat heeft terecht de afhandeling van de zaak met de kortedebattenprocedure voorgesteld.

V. De vordering tot schorsing

17. De nietigverklaring van de bestreden beslissing heeft tot gevolg dat de door verzoeker ingediende vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing geen voorwerp meer heeft.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt de beslissing van de beroepscommissie van de vzw Vrij Katholiek Onderwijs Opwijk van 30 augustus 2016, waarbij het door de delibererende klassenraad van 4 Latijn aan Wannes De Boeck toegekende oriënteringsattest B wordt bevestigd.

2. De Raad van State verwerpt de vordering tot schorsing.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing, begroot op een rolrecht van 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, die verschuldigd is aan de verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 24 januari 2017, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren